

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидатки педагогічних наук, доцентки кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Зубехіної Тетяни Василівни

на дисертаційне дослідження **Геращенко Ярини Михайлівни**

«Підготовка майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму»,

подану до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 10528 до Запорізького національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження Геращенко Ярини Михайлівни зумовлена тим, що в сучасній системі вищої освіти, варто зважати на світові глобалізаційні перетворення, зокрема, які стосуються процесу підготовки майбутніх фахівців – організаторів молодіжного туризму. З огляду на повне відновлення (враховується статистика країн, що знаходиться у фазі активних воєнних дій) сектору туризму постпандемічного періоду, за даними Всесвітньої туристичної організації, світ потребуватиме висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно організовувати туристичну діяльність, а, отже, підготовка кадрів є пріоритетним напрямом у професійній освіті.

Безпекова ситуація та воєнні перепони, які постали перед нашою державою, беззаперечно впливають на якісні показники системи галузевої туристичної освіти. Так, наукові розвідки та фундаментальні дослідження підготовки фахівців туризму – покликані значно покращити освітні програми закладів вищої освіти України та актуалізувати їх до сучасних потреб європейського та світового освітнього середовища, створюючи висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, зокрема – організаторів молодіжного туризму.

Беззаперечним є те, що в Україні саме молодь є рушієм та головним споживачем якісного туристичного продукту, адже цінність власного часу значно підвищилась. Отже, з огляду на потреби молоді в залучення процесу відновлення емоційного та фізичного здоров'я, високою потребою всебічного розвитку особистості шляхом залученості у туристичну діяльність, вкотре

підтверджує, що обрана тематика дослідження Геращенко Яриною Михайлівною, а саме підготовка майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму є актуальною та своєчасною.

Варто відзначити, що проведений дисертанткою аналіз педагогічної, методичної наукової літератури, нормативно-правових актів та документів, які регулюють процес підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму дає змогу окреслити сукупність суперечностей:

- між сучасними викликами і суспільними вимогами щодо підвищення якості освітнього процесу підготовки професійних кадрів туристичної сфери та недостатністю науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх фахівців молодіжного туризму;

- між традиційними підходами до підготовки фахівців туристичної галузі та необхідністю інтеграції сучасних оновлень у процес підготовки фахівця молодіжного туризму;

- між потребою практичної реалізації навичок професійної готовності до організації молодіжного туризму та недостатньо розвинутою системою освітніх пропозицій щодо підготовки фахівців досліджуваного спеціалізованого напрямку туризму в закладах вищої освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри туризму, рекреації та готельно-ресторанної справи Запорізького національного університету «Концептуальні засади професійної підготовки фахівців сфери туризму та готельно-ресторанної справи» - 2021-2026рр. (державний реєстраційний номер 0121U109663).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні. Аналіз основного змісту дисертації дає підстави стверджувати, що дисертанткою правильно обрані об'єкт, предмет, мета дослідження, що дозволило грамотно та чітко визначити глобальні завдання, виконати їх у повному обсязі, про що свідчать отримані результати, сформульовані висновки та рекомендації, які поетапно висвітлено в 13 наукових працях, з яких 12 - одноосібні, 6

відображають основні наукові результати дисертації зокрема, 6 - апробаційного характеру. У роботі відображено результати детального опрацювання 288 літературних джерел, з них 62 – іноземними мовами, що свідчить про всебічний аналіз здобувачем досліджуваної проблеми.

Дисертаційна робота Геращенко Ярини Михайлівни докладно й доказово розкриває вихідні науково-теоретичні положення, що визначають позицію авторки. Дисертанткою чітко визначено нормативну базу, методологічну і теоретичну основи науково-педагогічного пошуку та три етапи дослідження, яке проводилось упродовж 2016-2024 років.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Мета, завдання та матеріал зумовили відповідну структуру наукової праці, яка характеризується повнотою та внутрішньою єдністю мети й концепції. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 305 сторінок, основний зміст викладено на 213 сторінках. Роботу ілюстровано 29 таблицями, 5 рисунками та 4 гістограмами.

У вступі, опонованого наукового дослідження, визначено актуальність роботи, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, визначено особистий внесок здобувачки, наведено дані щодо переліку наукових доробок, в яких було апробовано результати дослідження та зазначено кількість публікацій авторки.

В першому розділі Геращенко Я.М. опрацьовано наукові праці, педагогічні дослідження, навчально-методичну літературу щодо підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі, що дозволило авторці визначити та схарактеризувати науково-теоретичну базу термінологічних системних понять наукової праці. Дисертантка надає авторське визначення поняттю «молодіжний туризм». У вичерпній кількості аналізу наукових доробок, досліджено сучасний закордонний досвід у підготовці фахівців туристичної галузі. Визначено ключові моменти стану досліджуваної проблеми у світовій та українській педагогічній теорії та практиці. Також дисертанткою, після теоретичного

аналізу було сформовано та проведено ґрунтовний пошуковий експеримент, який підтверджував актуальність досліджуваної тематики підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму.

В другому розділі, Геращенко Я.М. визначила закономірності організації систематизованого освітнього процесу та презентувала структурну модель підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму, яка складається з чотирьох блоків, а саме: цільового, організаційного, технологічного-змістового та аналітико-результативного. Визначені блоки структурували та конкретизували зміст фахової направленості, відобразили науково-методичні заходи, визначили складові ефективної теоретичної та практичної підготовки студентів й рівні набутих ними спеціальних фахових умінь та навичок.

Відзначимо як позитив той факт, що дослідницею самостійно виокремлено та обґрунтовано комплекс організаційно-педагогічних умов, сутність яких чітко проаналізовано та визначено в контексті особливостей управління процесом підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму.

Важливим є те, що реалізація першої організаційно-педагогічної умови з формування навчально-професійної мотивації у майбутніх фахівців з організації молодіжного туризму забезпечувалась через вивчення провідних мотивів студентів, добором доцільної методологічної бази та проведенням авторських професійно-орієнтованих заходів. Цікавою частиною наукового доробку є те, що Яриною Михайлівною означено професійне самовизначення майбутніх фахівців до організації молодіжного туризму, яке вміщує кілька напрямів, метою яких є: змістове інформаційне забезпечення фахової направленості; самооцінка професійної придатності через практичні випробування; формування знань, відповідних умінь та навичок у майбутніх фахівців, здобуття власного досвіду з організації молодіжного туризму. Окремої уваги, на нашу думку, заслуговує авторська розробка «Мотиваційної карти професійного самовизначення» до організації молодіжного туризму, що окреслює заходи для максимальної самореалізації майбутніх фахівців.

Розроблена карта покликана спонукати кожного студента до самовираження, особистого зростання, реалізації власних можливостей та свідомого самовизначення щодо напрямку професійної туристичної діяльності.

Важливою частиною дисертаційного доробку, на нашу думку, є застосування інтегрованого та метапредметного підходів у підготовці майбутніх фахівців туристичної галузі, за авторською сформованістю індивідуального механізму професійно-орієнтованого навчання щодо організації молодіжного туризму. Також, Геращенко Я.М. було проаналізовано навчально-методичне забезпечення: навчальні та робочі плани, силабуси, наскрізні програми практик, професійно-орієнтовані форми навчальної діяльності, методологічну базу, матеріально-технічне забезпечення.

Формування у майбутніх фахівців туристичної сфери готовності до організації молодіжного туризму розглядалась авторкою як цілісна, багаторівнева структура, орієнтованої на: створення практико-орієнтованого середовища, в якому студенти мали можливість виявити свої інтереси; розробку змісту та структури методичного забезпечення практико-орієнтованої діяльності; організацію прикладних фахових завдань, з конкретно дійовою направленістю; формування професійної компетенції майбутніх фахівців: особисті якості, здатність до розв'язань різної специфіки завдань, уміння аналізувати досягнуті результати, особиста мотиваційна стабільність.

Відзначимо, як позитив дисертаційного дослідження, що реалізація четвертої організаційно-педагогічної умови заохочувала майбутніх фахівців з організації молодіжного туризму до професійного самовдосконалення через особистісно-розвивальну дозвілєву діяльність. В межах цієї педагогічної умови Яриною Михайлівною, з метою забезпечення повноцінного практико-орієнтованого досвіду майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму було впроваджено зміст діяльності, засоби та форми заохочення студентів до особистісно-розвивальної дозвілєвої діяльності. Дисертанткою визначено, що формування фахового потенціалу студентів в системі навчально-виховної роботи закладів вищої освіти туристичного профілю проводиться не тільки за регламентованим навчальним планом, а і

через позааудиторну дозвілєву діяльність майбутніх фахівців.

У третьому розділі Геращенко Я.М. розкрила етапи та методику організації педагогічного експерименту з підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму. Авторка обґрунтувала актуальність науково-дослідної роботи та експериментальне визначення ефективності запропонованих організаційно-педагогічних умов щодо підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму. Визначила рівні підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму та підтвердила висунуту гіпотезу щодо впливу організаційно-педагогічних умов в процесі освітньої діяльності на формування конкурентоспроможного фахівця. Дисертанткою, в межах експериментальної перевірки проведено низку анкетувань для визначення рівнів сформованості у майбутніх фахівців готовності до професійної діяльності щодо організації молодіжного туризму.

Вірогідність отриманих результатів і достовірність експериментального дослідження доведено шляхом використання статистичних методів обробки результатів педагогічного експерименту. Яриною Михайлівною проаналізовано зміни, що відбулись в експериментальній групі через проведені заходи професійної спрямованості, за визначеними компонентами: мотиваційним; процесуальним (операційно-діяльнісним) та оціночно-аналітичним. Виявлено, зіставивши результати, що рівень підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму наприкінці проведення педагогічного експерименту вищий, ніж в контрольній групі. Підтвердження успішності проведеного педагогічного дослідження відображено цифровими значеннями рівнів сформованості досліджуваної проблеми в експериментальних та контрольних групах.

Матеріали, що подані у додатках, сприяють сприйняттю авторських розробок викладених в дисертації тексту.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційної роботи. У загальному, варто відзначити високий науковий та методичний рівень дисертаційного дослідження Геращенко Ярини Михайлівни. Дисертація

відзначається науковою новизною та практичною значущістю отриманих результатів, серед яких у педагогічній теорії та практиці: *вперше досліджено* підготовку майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму в контексті педагогічної проблеми; *вперше розроблено*, обґрунтовано та експериментально перевірено комплекс організаційно-педагогічних умов підготовки фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму, а саме: формування навчально-професійної мотивації майбутніх фахівців туристичної галузі в процесі професійного самовизначення щодо організації молодіжного туризму; реалізація інтегрованого та метапредметного підходів до навчання з орієнтацією на цілі майбутньої професійної діяльності у сфері молодіжного туризму; урізноманітнення форм практико-орієнтованої діяльності майбутніх фахівців, спрямованої на підготовку їх до організації молодіжного туризму; заохочення майбутніх фахівців з організації молодіжного туризму до професійного самовдосконалення через особистісно-розвивальну дозвілєву діяльність; *вперше розроблено* структурну модель підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму, яка вміщувала: цільовий, організаційний, технолого-змістовий та аналітико-результативний блоки; *уточнено* зміст понятійно-термінологічного апарату базових понять дослідження: «майбутній фахівець», «туристична галузь» та «молодіжний туризм»; *вдосконалено* організаційно-методичні умови підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму на основі: формування навчально-професійної мотивації у процесі професійного самовизначення майбутніх фахівців молодіжного туризму; впровадження у зміст навчально-методичного забезпечення спеціальних змістових модулів щодо підготовки майбутніх фахівців у галузі молодіжного туризму; удосконалення форм практико-орієнтованої діяльності; заохочення до особистісно-розвивальної дозвілєвої діяльності в контексті підготовки до організації молодіжного туризму; *подальшого розвитку набули* зміст, форми та методи підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

опонованої роботи полягає у використанні авторських розробок в процесі підготовки фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму, таких як: «Мотиваційної карти професійної спрямованості»; впровадженні змістових модулів: «Історіографія молодіжного туризму в Україні та світі», «Регіональний аспект розвитку перспективних напрямів рекреаційного молодіжного туризму», «Українська нормативно-правова основа організації молодіжного туризму», «Види молодіжного спортивно-оздоровчого туризму», «Організація дозвілля в туристсько-оздоровчому комплексі», «Проектування та просування екскурсії для молодих туристів», «Понятійно-термінологічні основи організації молодіжного активно-оздоровчого туризму», «Молодіжний туризм» до освітніх компонентів циклу професійної підготовки, а також оновленні змісту практико-орієнтованої компоненти та професійно-спрямованої діяльності у позанавчальний час.

Результати дослідження, їх теоретичне та практичне обґрунтування, авторські розробки можуть бути використані у подальшому вдосконаленні підготовки фахівців з організації молодіжного туризму в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації. Експертиза тексту дисертаційного дослідження та його результатів (висновків, пропозицій, рекомендацій) дає підстави стверджувати, що Геращенко Я.М. було дотримано загальних вимог та вимог академічної доброчесності. Дисертанткою відповідним чином оформлені посилання на літературні джерела. Анотація поданого дисертаційного дослідження є чіткою характеристикою роботи, відображає мету та новизну наукової праці.

Зміст дисертації є оригінальним, логічно побудованим й доказово підтвердженим, що дозволяє стверджувати про високий рівень академічної доброчесності дослідження та самої здобувачки.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Не знижуючи загального схвалення проведеного Геращенко Яриною Михайлівною дослідження, що має безумовну теоретичну новизну та

практичне значення, вважаємо доцільним висловити певні зауваження, які визначаємо у якості побажань:

1. Дисертаційна робота, була б більш наповненою, якби авторка дослідження ґрунтовніше окреслила залученість студентства до волонтерства в контексті педагогічної теорії.

2. Дисертаційна робота значно б виграла, якби авторка дослідження доповнила теоретичні основи розширеними відомостями про специфіку підготовки майбутніх організаторів молодіжного туризму закордоном.

3. Пошуковий експеримент, який висвітлено у пункті 1.3 має достатню кількість респондентів та належний опис результатів опитування, але, на нашу думку, було б доцільно зазначити якими засобами проводилось анкетування.

4. Пункт 2.1.1 вміщує цікаву мотиваційну форму освітнього процесу, а саме ігрову технологію «ед'ютеймент», яку дисертантка досліджує з точки зору педагогічних практик світового наукового простору. Було б доцільно проаналізувати застосування визначеної ігрової технології також і українськими науковцями.

5. В пункті 2.1.3, однією з форм практико-орієнтованої діяльності пропонується авторський велоквест та квест містом, що передбачає очну участь в запропонованих заходах. Було б доцільно, з огляду на сучасний безпековий стан, також запропонувати альтернативу вищенаведених заходів, що не передбачає особистої присутності студентів та молоді.

5. Робота, на жаль, не позбавлена стилістичних та орфографічних помилок.

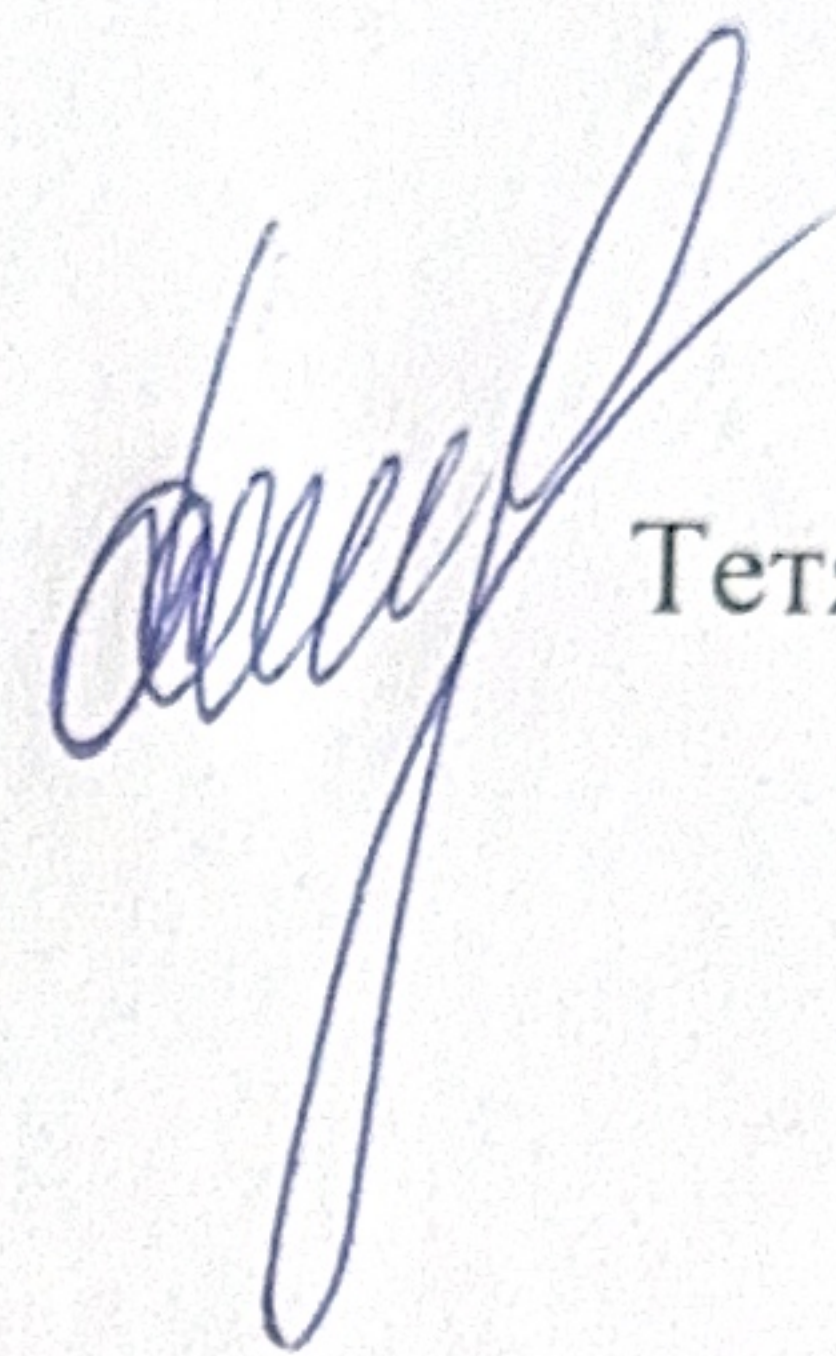
Зазначені зауваження та побажання не є принциповими, мають дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів». Опонована дисертаційна робота Геращенко Ярини Михайлівни на тему «Підготовка майбутніх фахівців туристичної галузі до організації молодіжного туризму» за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри туризму та
готельно-ресторанної справи
Луцького національного технічного університету

Тетяна ЗУБЕХІНА

ВІРНО
Начальник відділу кадрів
"15" серпня 2025 р.

